

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

‘Een Randstadprovincie? Liever vandaag dan morgen!’

In gesprek met Gerd Leers

door *Jan Prij*

Redactiesecretaris Christen Democratische Verkenningen

Moet het Huis van Thorbecke in de verbouwing? De problemen die aangepakt moeten worden in regio en grote steden stapelen zich op, alsmede de verschillende bestuurders die zich er mee bemoeien. Intussen krijgen we het benauwd van al die bestuurlijke drukte. Hoe houden we onszelf op de been, de democratie vitaal en het bestuur up-to-date? Is het tijd voor een renovatie? CDV sprak met Gerd Leers, burgemeester van Maastricht, in woord en daad een bevlogen, spraakmakende en eigenzinnige christendemocratische voorvechter voor grotere slagkracht en vitaliteit voor lokaal bestuur. Leers is sterk voorstander van een dynamisch Europa van de regio's, wil af 'van de gelijkheidsdeken die over Nederland ligt' en keert zich tegen de provincie die systematisch 'de rol van regisseur en toneelspeler met elkaar verwart'. Ook de bestuurlijke drukte is hem een doorn in het oog. Die verschillende bestuurslagen die zich met hetzelfde probleem bezighouden, leiden tot 'afschuiven van verantwoordelijkheid, waardoor uiteindelijk niemand aanspreekbaar is voor de daadwerkelijke oplossing van problemen.

Dan kan een cynische definitie van politiek-bestuur de overhand krijgen, waarbij alleen al de zeggenschap over de problemen, ook voor het oplossen ervan doorgaat. Van die praktijk heeft ook de burger schoon genoeg. Ik ben dan ook positief over de achterliggende gedachte, van de Randstadprovincie, maar ik heb twijfels of we de *guts* hebben om het waar te maken. Een Randstadprovincie? Liever vandaag dan morgen!

OVER DE STAAT VAN HET HUIS VAN
THORBECKE

U benadrukt keer op keer dat lokaal bestuur belangrijk is voor een vitale democratie. Waarom is dat zo?

LEERS Met de idee van een vitale democratie kun je het natuurlijk nauwelijks oneens zijn. Iedereen wil een levendige en vitale democratie, en een daarbij horend bestuur, en beslist geen doodse. En als er één zaak duidelijk is geworden de afgelopen tijd, dan is het wel dat het lokale bestuur beslist geen dood paard is. Dat komt omdat



het de bestuurslaag is die het dichtst bij de burgers staat, waar zij zich het meest mee identificeren en waartoe men ook het makkelijkst toegang wenst en krijgt. Dit is essentieel, en het is niet voor niets dat het rijk de lokale overheid weer opnieuw uitvindt als een vitale bestuurslaag en het opzadelt met allerlei doe-taken. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (wmo) is daar een prachtig voorbeeld van...

Dat 'opzadelen' klinkt negatief. Alsof de gemeente onvoldoende is toegerust voor doe-taken. Alsof het rijk op deze wijze de problemen die het zelf niet voor elkaar krijgt, zonder omkijken van zijn eigen rug kan laten afglijden...

LEERS Gemeenten wordt een zadel opgelegd. Dat doet iemand van buitenaf, zonder daarbij rekening te houden met onze draagkracht en eigen behoeften. Laat me dit probleem verduidelijken aan de hand van de staat van het 'het Huis van Thorbecke'. Deze

woning kent drie verdiepingen, met het rijk op de bovenverdieping, de provincie op de middenverdieping en het lokale bestuur op de benedenverdieping. Ik denk dat het nog steeds een zeer valide indeling is. De bovenkant voor de rijkstaken die heel Nederland of het buitenlandse beleid aangaan, de provinciale tussenlaag voor de regierol tussen de lokale gemeenten en de benedenlaag van de gemeenten voor lokale aangelegenheden... Dit neemt niet weg dat het huis, voor wat betreft het gebruik van kamers, aan verbouwing toe is. Het is net als in een normaal gezin, waarbij het gezin verandert. Soms is het nodig die kamers weer anders in te delen, omdat de kinderen de babykamers zijn ontgroeid, om maar eens iets te noemen. In een democratie die steeds volwassener

De gemeenten moeten samen met hun burgers veel meer zelf de inrichting van de kamers in het Huis van Thorbecke kunnen bepalen

wordt, moet de benedenverdieping steeds meer reliëf krijgen. Waarom? Omdat de benedenverdieping in verbinding staat met de buurt, er is letterlijk direct contact met de straat. De burgers kijken door het raam van die verdieping naar binnen en bellen aan als dat nodig is. Voordat ze naar de bovenverdieping gaan, moeten ze de trap nemen, en dat doe je niet zomaar. We zijn aan een herdefiniëring toe zijn van het gebruik van de kamers in het huis, waarbij de gemeenten samen met hun burgers veel meer zelf de inrichting ervan moeten kunnen bepalen door eigen inkleuringen en keuzen. Dit kan in ieder geval door de gemeenten toe te rusten voor de doe-taken en door de burgers de

kans te geven om eigen keuzen en inkleuringen te maken. De inrichting van de kamers moet niet worden voorgeschreven. En dan komen we als vanzelf bij de veelbesproken middenverdieping van de provincie terecht.

Sommigen noemen deze laag wel 'het opgeblazen bestuur' (zie Klaartje Peters elders in deze CDV).

LEERS Zo hebben ze zich de afgelopen jaren wel gedragen. Dat komt doordat de provincies in tegenstelling tot de gemeenten over veel middelen beschikten. Hun reilen en zeilen kenmerkte zich door 'veel geld en weinig beleid'. Wat deden ze vervolgens? Ze zijn zich gaan inkopen bij de gemeenten en zo mede-uitvoerders van beleid geworden. Ze gingen zich op grote schaal bemoeien met taken die prima op lokaal niveau, door bestuurders ter plekke uitgevoerd hadden kunnen worden. Kortom, ze gingen zich gedragen als superwethouders. Dat heeft de verhoudingen tussen de bestuurslagen behoorlijk vertroebeld. De provincie is zich bijvoorbeeld gaan bezighouden met veiligheid, terwijl zij op dat gebied weinig toe te voegen had. De precieze taakafbakening tussen provincie en gemeente is de afgelopen jaren onduidelijk, schimmig en diffuus geworden, vanwege de uitdijende ambities van provincies, gestimuleerd door de overvloedige beschikbaarheid van geld. We moeten die rol inperken en terugbrengen tot de werkelijke taak van de provincie, namelijk die van regisseur. De provincie heeft per definitie de taak om zich als regisseur op te stellen voor bovengemeentelijke en intergemeentelijke zaken. Op het gebied van natuur en landschappelijke ontwikkeling kan ze bijvoorbeeld een fantastische rol vervullen, door bepaalde afspraken te maken op het gebied van woningbouw en infrastructuur. Zodat we in Nederland écht platteland

behouden en échte steden. Of door maatregelen te stimuleren die een duurzaam en grensoverschrijdend belang dienen en die anders zouden blijven liggen. Maar wat ze niet moet doen, is op het terrein van veiligheid invloed uitoefenen door bijvoorbeeld de inzet van motoragenten mee te betalen. Dat vind ik geen taak van de provincie. Het is heel simpel. Als je zegt: ik ben regisseur, dan moet je niet telkens ook toneelspeler willen zijn, je moet deze rollen niet mengen en dat is in toenemende mate gebeurd. Dan zie je dat een gedeputeerde op het gebied van jongerenbeleid zelf bepaalde plannetjes gaat uitvoeren, die haaks staan op initiatieven op dit terrein die vanuit de gemeenten zelf komen, en dat ze daarmee lokale bestuurders enorm voor de voeten lopen. Dat moet je dus niet willen als provincie. Je moet die lokale wethouders in de gelegenheid stellen het beleid uit te voeren, voor mijn part ondersteun je hen erbij, maar ga dat nu niet als gedeputeerde zelf doen.

Brengt ons dit ook niet bij de Europese bestuurslaag die de drie verdiepingen van het Huis van Thorbecke te boven gaat. Moeten wij haar zien als een supercontroleur die zich vanuit de hoogte met al met al onze huiselijke bewegingen bemoeit? Is zij niet de opgeblazen bestuurslaag bij uitstek?

LEERS Nee, dat is ze niet! Europa is een ondergeschoven kindje dat vooral negatief in het nieuws geweest, in de zin van: 'We betalen aan Europa te veel en wij krijgen er te weinig voor terug.' Maar dat geeft ten onrechte een negatief beeld. Ik denk dat het werkelijk tijd wordt voor een ander perspectief, waarbij we via Europa juist zicht houden op het open gewelf van de wereld. We moeten geen gesloten huishouding willen zijn. Het wordt tijd dat we Europa weer er-

kennen en herkennen als bijdragend tot een open, sociale, stabiele, veilige en welvarende vrije ruimte van goederen en diensten. De dreiging van het Europa van de bureau-craten moet niet de overhand krijgen. We zouden daarom Europa veel meer moeten definiëren als het Europa van de grote steden en de regio's. En dan kom ik precies op mijn grote probleem: de kaders en de opvattingen van de nationale overheden zitten de vorming van het Europa van de regio's in de weg, met als gevolg dat wij in het euroregionaal gebied onze problemen niet kunnen oplossen. Den Haag zegt: 'Nee, het moet die kant op', Brussel huldigt een andere opvatting en Berlijn laat weer een ander geluid horen. Dan zeg ik: geef ons nu de ruimte om euroregionaal een eigen wetgevingsruimte te creëren, toegesneden op de specifieke problemen van de regio. Een voorbeeld is de drugsproblematiek. Ik zit hier met een geweldig probleem, maar zit tegelijkertijd gevangen in verschillende nationale wetgevingskaders die het mij onmogelijk maken het probleem goed aan te pakken. Er zijn op het gebied van economie en cultuur ook tal van andere voorbeelden te noemen. Neem nu een voorbeeld op het gebied van bedrijventreinen in de grensregio's: laat bedrijven zelf bepalen tot welk fiscaal regime ze willen horen: het Duitse, Nederlandse of Belgische. Laat daarvoor nu niet de toevallige locatie — net binnen of buiten een bepaald nationaal grondgebied — bepalend zijn. Of, als je dat niet wilt, geef dan de ruimte om af te kijken, maak er een specifieke zone van, waarbij bepaalde wetgeving niet van toepassing is. Over specifieke wetgevingsruimte en uitzonderingsbepalingen is al verschillende keren over gesproken en er zijn op dit vlak al verschillende toezeggingen gaan. Het wordt nu tijd dat er concrete stappen worden genomen. Ik denk dat ik een kwart van mijn tijd besteed aan het overleg met burgemeesters

uit Luik, Hasselt en het Euregio MHAL gebied [MHAL staat voor Maastricht-Hasselt-Aken-Luik; red.] om te overleggen over problemen rond verkeer en vervoersstromen, huisvesting en industrie. Dat is niet voor niets. Binnenkort sluit in Luik een enorm groot bedrijf op het gebied van metaalindustrie, waar 10.000 mensen werken. Die mensen staan straks op straat, en je denkt toch zeker niet dat dit geen invloed heeft op Maastricht, omdat ze toevallig aan de andere kant van grens wonen? Deze mensen komen hierheen op zoek naar werk, en verdringen daarbij andere werkzoekenden in Maastricht van de arbeidsmarkt. Ook hiervan zien we dus rechtstreeks de gevolgen op straat, en de kunst is wederom de inrichting van het bestuur daarop in te richten.

DE GELIJKHEIDSDEKEN OVER NEDERLAND

Prachtig, een lokaal bestuur met meer armslag en een toesneden bestuurlijke inrichting om de problemen van de straat aan te pakken. Maar er zijn ook risico's. De tolerantie voor verschillen is klein. Als je mensen de ruimte geeft een eigen kleur te geven aan het bestuur, dan betekent het dat er verschillen gaan bestaan, ook op het gebied van het voorzieningenniveau van burgers.

LEERS Nou én, dat is toch niet erg? We moeten ophouden die gelijkheidsdeken over heel Nederland te willen leggen. We moeten accepteren dat er onder meer door verschillen in beleid en keuzes, verschillen ontstaan in levensomstandigheden. Die verschillen zijn er nu ook, laten we toch eerlijk zijn. Je hebt steden die het goed doen en je hebt steden die het minder goed doen. Nu proberen we die verschillen allemaal weg te moffelen door er een grote grijze deken over heen te leggen. Ik zou zeggen: laat ook zien dat die

verschillen er mógen zijn. De grens is dat op een gegeven moment de bevolking van een bepaald gebied zelf aangeeft dat ze de resultaten onvoldoende vinden, vergeleken



*We moeten ophouden die
gelijkheidsdeken over heel
Nederland te willen leggen*

met de prestaties van andere gemeenten, en dat zij dientengevolge een beter en ander bestuur wensen. Beleidsconcurrentie is iets van deze tijd en dat moeten we vooral ook hebben. Als wij elkaar niet scherp houden, dan worden we overruled door andere gemeenten in Europa.

Maar als alle regio's met elkaar gaan concurreren om een regionaal vliegveld binnen te halen, bijvoorbeeld, dan is dat toch een enorme verspilling van middelen?

LEERS Ik ben daar niet zo bang voor. Ik ben ervan overtuigd dat er voldoende *checks and balances* zijn in de samenleving die dat recht trekken. Laat die regionale samenwerking en concurrentie maar tot bloei komen, ga daar niet te veel op voorhand in sturen vanuit een tekentafel idee over hoe de inrichting van het land, of, breder nog, West-Europa er idealiter zou moeten uitzien. Dat zou pas een verspilling van mogelijkheden en middelen zijn! Stimuleer uiteraard, prikkel en geef, waar nodig, kaders aan, maar laat de spelers vrij er het beste van te maken.

Ik proef iets van de cultuur van 'laat honderd bloemen bloeien', zoals Donner het in zijn bijdrage in CDV noemt, maar zit er daarbij ook niet een addertje onder het gras? De gelijkheidscultus kan doorgeschoten zijn, maar ze komt wel ergens

vandaan, namelijk vanuit de op zichzelf uitermate waardevolle idee van rechtsgelijkheid. Kan het streven naar verschil en beleidsconcurrentie niet op gespannen voet kan komen te staan, met juist dat beginsel? Is er dan niet het gevaar dat we het kind met het badwater weggooien?

LEERS Heb je *NRC Handelsblad* gelezen van een paar weken geleden? Met daarin een stuk door Govert Buijs, die een prachtige analyse geeft van het christelijk-sociaal denken en de ontwikkelingen in de samenleving. Ik raad werkelijk iedere bestuurder aan zijn bijdrage te lezen, omdat het een verklaring biedt over hoe we nu in het leven staan en een oriëntatie biedt op wezenlijke zaken, ook voor de beantwoording van jouw vraag.

Natuurlijk moeten er een aantal gemeenschappelijke houdingen en connotaties aan het beleid ten grondslag liggen, van waaruit we ook mensen die in achterstandssituatie zitten, die niet in staat zijn om zichzelf te bedruipen, helpen. Het laten bestaan van verschillen, mag er nooit en te nimmer toe leiden dat sommige mensen door het ijs zakken, of dat er een tweedeling ontstaat tussen de *have* and de *havenots*. Maar dat wil nog niet zeggen dat de *havenots* altijd zodanige prioriteit moeten krijgen dat we de *have's* geen ontwikkelingsperspectieven meer bieden. Dat is nu wel de dominante gang van zaken. We beknotten vaak mensen vanwege het feit dat anderen anders te kort kunnen komen. Dan zeg ik: ja zeg, kom op! Dat is nog eens een voorbeeld van het kind met het badwater weggooien!

Interessant in dit verband is dat er een Commissie Van Aartsen is gevormd, die de opdracht heeft om het rapport van Bovens, *De wil tot verschil*, uit te werken tot een wetgevingsnota over het — meer dan nu het geval is — toestaan van differentiatie tussen gemeenten en regio's. Dat is heel hard nodig.

OVER DE RANDSTADPROVINCIE EN DE
TOEKOMST VAN LIMBURG

Wat voor de gemeente en de regio een te tolereren verschil is, is dat vanuit een ander perspectief of vanuit een hoger schaalniveau wellicht niet. Dit hoeft niet alleen maar een kwestie van betutteling of beknotting te zijn. Sommige kwesties moeten gewoon vanuit een hoger gelegen bestuursniveau worden aangepakt, omdat dat precies die schaal is waarop de problemen kunnen worden aangepakt – zie kwesties rond milieu bijvoorbeeld die u zelf al aanhaalde. Daarbij worden afwegingen gemaakt die mogelijk ingaan tegen het directe lokale belang. Hoe dan om te gaan met de kwestie van de botsende overheden?

LEERS Het allerbelangrijkste in de kwestie van botsende overheden is: voorkom die enorme bestuurlijke drukte, dat is de dood in de pot voor regio's en gemeenten. Dat is ook de achterliggende gedachte om te komen tot een herdefinitie van het randstadbestuur. Zelf heb ik de bestuurlijke drukte aangepakt door in Maastricht met succes te pleiten voor een kleiner college. We hebben nu een afgeslankt college met vier wethouders en ik heb nog nooit zo'n goed werkend college gehad als dit. We hebben geen tijd meer om elkaar vliegen af te vangen, iedereen moet aan de bak en weet waar hij aan toe is. In zo'n kleine club kan er makkelijk een cultuur van vertrouwen worden opgebouwd, omdat we allemaal van elkaar afhankelijk zijn voor het grote succes waar we gezamenlijk voor tekenen.

Er is ook veel bestuurlijke drukte door botsing van bestuurslagen met ieder verschillende bevoegdheden. Als zodanig is dat nog niet verkeerd. Bij botsing komt ook energie vrij en dat kan, zolang we de

wrijving niet persoonlijk opnemen, tot verbetering leiden. Maar uiteindelijk is het van belang om tot een slanke en efficiënte bestuurlijke inrichting te komen voor de burgers zonder al te veel bestuurlijke dubbelingen. Zo'n vereenvoudiging zal uiteindelijk ook de betrokkenheid van de burger vergroten en is precies te reden om te willen komen tot een opschaling van bestuur tot die schaal die nodig is om de problemen aan te pakken. Ik ben daar voor en zie geen spanningsveld tussen efficiënt bestuur en een bij de lokale gemeenschap betrokken bestuur, zoals wel eens wordt gesuggereerd. Integendeel zelfs. Een dubbeling in bestuurslagen leidt juist tot grotere bureaucratie, minder betrokkenheid, het afschuiven van verantwoordelijkheid, waardoor uiteindelijk niemand aanspreekbaar is voor de daadwerkelijke oplossing van problemen. Dan kan een cynische definitie van politiek en bestuur de overhand krijgen, waarbij alleen de zeggenschap over de problemen, ook voor het oplossen ervan doorgaat. Van die praktijk heeft ook de burger schoon genoeg. Ik ben dan ook positief over de achterliggende gedachte van de Randstadprovincie, maar ik heb twijfels of we de guts hebben om het waar te maken. Een Randstadprovincie? Liever vandaag dan morgen!

Is er in de Limburgse regio een pendant voor zo'n Randstadprovincie?

Nu kom je op een interessant punt dat precies de 'euregionalisering' van de problematiek illustreert. Onder de Randstad ligt Brabantstad. Dan krijg je Limburg. Maar wat is nu het probleem van Limburg? Venlo zit in de invloedssfeer van Brabantstad en Eindhoven. Maastricht en Heerlen staan veel meer in relatie tot Duitsland en België. De opschaling in de Randstad kun je met Venlo en Zuid-Limburg niet maken.

Daarvoor moet je een andere oriëntatie hebben. Kijk, en nu komt het daadwerkelijk aan op de kracht van het provinciebestuur als regisseur. Is ze in staat niet één model op te leggen voor heel Limburg? Want ik geef je op een briefje: zo'n uniformering werkt niet. Als ze één model oplegt voor heel Limburg, *forget it*. Laat daarbij ook ruimte voor een bij de werkelijkheid aansluitende diversiteit. Over deze kwestie heeft gouverneur Frissen onlangs overigens een goede keus gemaakt door de Commissie Hermans [van MKB Nederland; red.] in het leven te roepen. Deze commissie gaat kijken of Limburg-zuid de samenwerking kan zoeken met Duitsland en België, om daarmee een euregio te vormen. Wat is één van de belangrijkste *driving forces* achter deze ontwikkelingen? Dat is de vergrijzing. Zie bijvoorbeeld het Roergebied, een oud industriegebied dat grotendeels aan het vergrijzen is. Maar er zijn ook aangrenzende gebieden die in de 'plus' zitten en vitaler zijn. Welnu, om de plussen en minnen bij elkaar te brengen, is regionale opschaling en samenwerking nodig. Wij hebben dat hier in Limburg ook. We moeten maatregelen nemen om de kwaliteit en de stand van het voorzieningenniveau voor mensen in stand te kunnen houden. Dat is de reden dat we moeten opschalen, in samenwerking met Aken bijvoorbeeld, en datzelfde geldt ten aanzien van de Belgen in Luik; dat we samenwerking zoeken in de Maas-Rijnregio, met die gebieden waarmee we daadwerkelijk in de praktijk van alledag te maken hebben.

OVER TRUCS EN NIET TE REGELEN
VERTROUWEN

In een rapport van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA getiteld 'De Spiegel van de Staat', wordt een voorstel gedaan om een tweestemmensysteem in te voeren

voor de verkiezing van de Tweede Kamer. Één om de grootte van de partij vast te kunnen stellen en één om de regionale kleur van de kandidaat te bepalen, om aldus de betrokkenheid tussen kiezer en gekozen te vergroten, omdat we, zoals u ook heeft betoogd, te maken hebben met regionaal ingebedde problemen. Wat vindt u van dit idee?

LEERS Dat zijn slechts technieken om de binding tussen kiezer en gekozen te versterken en dat zijn natuurlijk allemaal kunstgrepen. De basis van alles zit in het gegeven of de volksvertegenwoordiger voldoende vertrouwen blijft houden en of hij voldoende gelegenheid heeft tot terugkoppeling met het volk en met de mensen die hem tot volksvertegenwoordiger hebben gekozen. Als burgemeester geniet ik het vertrouwen van de burgers, omdat ik iets voor de stad kan betekenen, niet vanwege allerlei gekunstelde structuren. Het gaat niet om structuur maar om cultuur [overigens precies de hoofdlijn die door hele wv-rapport loopt; red.]. Laat ik duidelijk zijn: Ik ben er zeker niet op tegen dat mensen hun eigen regionale vertegenwoordigers sterker kunnen kiezen, zolang het maar niet alleen een lapmiddel is om diepere, onderliggende problemen weg te poetsen. Zo'n systeem is ook de constante zoals we die kennen in veel Angelsaksische landen, waarbij gekozenen namens de regio's het volk vertegenwoordigen, maar ik weet niet of het wel goed in ons beeld van democratie past. Daar heb je het principe *'the winner takes it all'*: twee mensen kandideren zich voor één positie, waarbij degene die wint alles pakt. Ik ben er nog niet uit of dat ik dat nu een beter systeem vind. Het aardige van het idee zoals u dat beschrijft, is dat de regio's een rol krijgen in de samenstelling van de fracties en dat de evenredige verte-

genwoordiging in stand blijft, zodat er geen stemmen verloren gaan.

Moet u tot slot nog iets van het hart?

LEERS We hebben veel zaken besproken, zoals de vermindering van de bestuurlijke drukte die ik cruciaal vind, kleinere besturen die daarbij kunnen helpen en bestuur-

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

We moeten niet van rijkswege willen bepalen wat de provincie wel of niet mag

ders die er elkaar niet voor de voeten lopen omdat ze de verkeerde rollen spelen. Laat ik nog een belangrijke aanvulling maken: We moeten niet van rijkswege willen bepalen

wat de provincie wel of niet mag. Ik wil met het provinciebestuur aan tafel afspraken kunnen maken over de inzet van het beleid, zonder daarbij gebonden te zijn aan bovenaf voorgeschreven budgettaire en beleidsmatige kaders. Zo bepaalt uiteindelijk een top-downstructuur wat voor de inrichting van de gemeenten nodig is. Maar ik wil het precies omgekeerd, van onderop vormgeven. Kijk bijvoorbeeld naar arbeidsimmigratie: broodnodig in Limburg, het heeft ons in de mijntijd ook grootgemaakt. Landelijk blijft de rem erop, maar hier is iedere politieke kleur het erover eens dat een *greencards*-systeem zou moeten worden ingevoerd om de dalende bevolking, en dus ook de krimpende arbeidsmarkt, tegen te gaan. Ik wil met Limburg zelf kunnen bepalen wat ik nodig heb. Het rijk moet die keuzen niet voor ons maken!